

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ДЛЯ АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМ ОПОДАТКУВАННЯ БІЗНЕСУ

¹Нащекіна О.М., ²Тимошенко І.В.

¹Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут»

²Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, м. Харків

Створення сприятливих умов для підприємницької діяльності є визначальним фактором довгострокового економічного зростання. Сприятливість середовища для розвитку бізнесу залежить від низки чинників, що стосуються державного регулювання підприємницької діяльності, зокрема, процедур реєстрації бізнесу, отримання дозволів на початок роботи, перевірки бізнесу органами державного нагляду, регулювання експортно-імпортних операцій тощо. Одним з найважливіших аспектів бізнес-середовища, що чинить значний вплив на розвиток підприємництва, є оподаткування. Податкова система може створювати як стимули, так і перепони для бізнес-діяльності, тому виважена податкова політика є необхідною (хоча й і недостатньою) умовою успішного економічного розвитку.

Податкова політика стосується не тільки податкового навантаження на бізнес, тобто кількості податків і розміру податкових ставок, а й того, наскільки ефективною є взаємодія між бізнесом і державою з приводу оподаткування. Відносини між бізнесом і державою можна розглядати як контрактні відносини – держава забезпечує захист прав власності та створює інші умови для ведення бізнесу в обмін на належну реєстрацію бізнесу та сплату податків. Для аналізу контрактних відносин між бізнесом і державою доцільно застосовувати теорію трансакційних витрат.

У випадку контрактних відносин з приводу оподаткування під трансакційними витратами розуміють витрати на організацію взаємодії між платниками податків та податковими органами. При цьому витрати несуть обидві сторони. Трансакційні витрати бізнесу – це витрати на дотримання податкового законодавства та інших вимог з боку податкових органів. Ці витрати залежать від складності процедур, однозначності вимог, частоти змін у вимогах та інших чинників. Трансакційні витрати держави, які називають адміністративними витратами – це всі витрати, пов'язані із функціонуванням податкових органів, включаючи витрати на оплату праці податківців, приміщення, обладнання, програмне забезпечення і т.п. Якщо високі трансакційні витрати бізнесу можуть спонукати його до тіньової діяльності або припинення діяльності взагалі, то високі трансакційні витрати з боку держави ведуть до неефективного використання бюджетних ресурсів.

Удосконалення податкової системи суспільства має бути спрямоване значною мірою на впровадження таких заходів, які ведуть до одночасного зниження трансакційних витрат і бізнесу, і держави. Однак це зниження не є самоціллю і не повинно негативно впливати на рівень податкових надходжень через невиконання платниками податків своїх зобов'язань у умовах недостатнього контролю з боку податкових органів.